

Remissvar

2019-10-08

Socialnämnden

Dnr 17SON185

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306

Förslag till beslut

Att Socialnämnden antar föreliggande yttrande som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern. Samtliga nämnder, kommunala bolag samt politiska partier representerade i Kommunfullmäktige är inbjudna att svara på rubricerad remiss.

I förordet till "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda" skriver utredaren att "Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) rapport Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2015 visade att cirka 30 % av dom dryga 14000 tillfrågade politikerna på såväl nationell som lokal nivå hade utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag under 2014. Under året 2012 var motsvarande antal cirka 20 %" samt att SKL (Sveriges kommuner och landsting) i intervjuer har "konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationerna när det rör säkerhetsfrågor då förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunen." Med denna bakgrund och i syfte att "motverka en normalisering av förekomsten av otillåten påverkan av förtroendevalda upprättas denna riktlinje".

Avgränsningar/ansvarsfördelning

Förtroendevalda omfattas inte av tjänstemannaskyddet. En faktor som kan bidra till komplexiteten i avgränsning och ansvarsfördelning är att flertalet förtroendevalda har uppdrag på olika politiska nivåer, "ibland hela vägen från kommun via region till riksnivå", vilket kan göra att bedömningen var hotet/händelsen härrör ifrån "kan bli svårt att definiera om det inte finns en

tydlig avsändare”. Utredaren bedömer här, för att tydliggöra ansvarsfördelningen, att kommunkoncernen i första hand bör agera på händelser som har en tydlig koppling till uppdraget. Med det avses i huvudsak händelser som uppstått i samband med, eller som en följd av, tjänsteutövningen i förtroendeuppdraget. Vidare menar utredaren att ”då ansvarsfördelningen gällande förtroendevalda i samband med otillåten påverkan i dagsläget är något oklar, bör kommunkoncernen ha en generös tolkning när det gäller vad som ankommer på kommunkoncernen då en förtroendevald utsatts”. En ytterligare anledning till detta är att det kraftigt varierar gällande vilket stöd som förtroendevalda kan påräkna från sitt parti, då säkerhetsarbetet varierar stort mellan partierna. Kommunen bör då ha en generös syn på ansvar och åtgärder för att den förtroendevalda inte ska ”hamna mellan stolarna”.

Rapportering

Enligt förslag till riktlinjer menar utredaren att det är den enskilde som måste avgöra huruvida en polisanmälan ska göras eller ej. Dock bör strävnan vara att ”brott ska anmälas då det är av synnerlig vikt att samhället markerar mot otillåten påverkan”. Det bör även göras en intern rapportering av en händelse i LISA (system för tillbudsrapportering) ”för att kommunkoncernen och partiet ska kunna jobba både förebyggande och efter en händelse”. Detta bör göras ”även om händelsen inte leder till en polisanmälan”.

Förebyggande arbete

I förslag till riktlinjer anger utredaren några metoder och modeller som kan användas i det förebyggande arbetet. Det är exempelvis ”Säkerhetsutbildning (vilken i första hand är för arbetstagare, men är tillämplig även för förtroendevalda då den är så pass generell), ”Säkerhetssamtal” (som erbjuds förtroendevalda under mandatperioden för att i första hand öka risk- och hotmedvetenheten hos den enskilde) samt ”Risk- och hotanalys” (som med hjälp av checklistor görs på egen hand av den enskilde).

Till riktlinjerna bifogas information, ”När det händer”, som syftar till att den enskilde lättare ska kunna hantera en hotfull situation och förbereda sig mentalt, samt checklistor för genomförande av en enklare hot- och riskbedömning vid offentliga sammanträden och vid bombhot och liknande händelser.

Synpunkter på förslag till ”Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda”

Såsom utredaren skriver är det mycket allvarligt för den demokratiska processen om inte samhället motverkar hot, våld, trakasserier och i övrigt otillbörlig påverkan av förtroendevalda. Då förtroendevalda inte omfattas av tjänstemannaskyddet är det viktigt att de så långt det är möjligt utbildas i hur de kan gå tillväga i de fall de utsätts för otillåten påverkan, så att de känner sig trygga i sitt uppdrag. Det är även rimligt att kommunkoncernen så långt det är möjligt stöder de förtroendevalda vid behov, då vi annars kan riskera att inte få intresserade och engagerade ledamöter i våra nämnder och bolag, vilket som tidigare sagts kan påverka den demokratiska processen på ett negativt vis.

Vad gäller ”Säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting” är det för Socialnämndens del inte aktuellt då vi inte har öppna sammanträden. I särskilt sällsynta fall kan det vid Socialnämndens myndighetsutskott sammanträden (där beslut i individärenden hanteras) finnas anledning att göra en riskbedömning.

Då hot och våld mot förtroendevalda har ökat under de senaste åren är det av stor vikt att föreslagna riktlinjer implementeras så snart det är möjligt, framför allt för att undvika att felaktiga beslut fattas på grund av otillbörlig påverkan.

Beslutsunderlag

Missiv: Hot och våld förtroendevalda

Remiss: Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Remiss: Åtgärdskort vid hot- och våldssituationer

Ann-Christine Henriksson
Nämndsekreterare
Socialnämnden

Protokollsutdrag med beslutsunderlag skickas till: